

30Co 372/2011 - 91

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jany Knotkové a soudců JUDr. Radky Šimkové a JUDr. Anny Vandákové v právní věci žalobce: **Tomáš Pecina**, bytem Praha 2, Slezská 56, zastoupeného JUDr. Petrem Kočím, Ph.D., advokátem se sídlem Praha 1, Opletalova 1535/4, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti ČR**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 424/16, o úhradu nemajetkové újmy ve výši 50.000,- Kč s příslušenstvím, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. března 2011, č. j. 12 C 143/2010-63,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění

Napadeným rozsudkem zamítl soud I. stupně žalobní návrh, jímž se žalobce domáhal proti žalované zaplacení částky 50.000,- Kč s ročním úrokem z prodlení v tam specifikované výši, a dále rozhodl o tom, že nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Uvedený rozsudek vydal soud I. stupně bez nařízení jednání, když dospěl k závěru, že pro takový postup byly splněny podmínky vyplývající z ust. § 115a o. s. ř. Při rozhodování vyšel ze zjištění, že se žalobce dne 30. října 2009 obrátil na žalovanou s žádostí o odškodnění nároku na náhradu zadostiučinění za nepřiměřenou délku soudního řízení, které bylo vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 C 165/2005. Žalovaná jeho požadavku na úhradu nemajetkové újmy v penězích nevyhověla a přiznala pouze odškodnění ve formě konstatování porušení práva. Dále vzal soud I. stupně za prokázané, že se žalobce žalobou, doručenou Městskému soudu v Praze dne 15. prosince 2005, domáhal proti žalovanému občanskému sdružení Britské listy zveřejnění omluvy a poskytnutí zadostiučinění ve výši 15.000,- Kč. Toto řízení probíhalo ve třech stupních soudní soustavy, nebylo v něm prováděno nijak zvlášť rozsáhlé dokazování a soudy nemusely řešit žádné složité procesní otázky ani otázky složité po stránce skutkové. Jednalo se tedy o řízení standardní jak po stránce skutkové, tak po stránce právní. Žalobce sám se na délce řízení nijak zvlášť nepodílel. Význam řízení pro žalobce nebyl nikterak zásadní, byl spíše nižší, než standardní. Úkony soudů byly činěny v přiměřených lhůtách, procesní postup soudů byl plynulý s výjimkou té fáze řízení, která probíhala u Nejvyššího soudu v Brně. Zde bylo řízení zatíženo nečinností tohoto soudu v období od 4. července 2008, kdy byl spis Nejvyššího soudu ČR předložen, do 20. ledna 2010, kdy vydal Nejvyšší soud ČR rozsudek. Žalobce podal u předsedkyně Nejvyššího soudu ČR stížnost na průtahy řízení, tato stížnost však nebyla shledána důvodnou. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR nabyl právní moci dne 11. února 2010. Absolutní délka řízení tak činila 4 roky a dva měsíce.

Zejména na podkladě těchto zjištěných skutečností dospěl soud I. stupně k závěru, že žaloba nebyla podána po právu. Požadavek žalobce na přiznání přiměřeného zadostiučinění za nesprávný úřední postup soudů v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 C 165/2005, spočívající v nepřiměřené délce řízení, hodnotil soud I. stupně ve světle ust. § 1, § 5, § 13, § 22 a § 31a z. č. 82/1998 Sb. ve znění z. č. 160/2006 Sb. a uzavřel, že ve smyslu těchto ustanovení není požadavek žalobce na úhradu nemajetkové újmy oprávněný a že v daném případě, s ohledem na zjištěné okolnosti případu, postačovalo pouze konstatování porušení práva, které již bylo ze strany žalované učiněno.

O nákladech řízení rozhodl soud I. stupně dle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce v zákonné lhůtě odvolání. Namítal, že soud I. stupně vyvodil z provedených důkazů nesprávné skutkové závěry, zejména pokud se jedná o délku řízení u Nejvyššího soudu ČR. Nesouhlasil rovněž se závěrem soudu I. stupně, že absolutní délka řízení 4 roky a dva měsíce není dobou nijak výrazně nepřiměřenou. Poukazoval na to, že Nejvyšší soud ČR v civilních věcech postupuje extrémně pomalu a průtahy, často v oblodné dimenzi, jsou u něj pravidlem a nikoli výjimkou. Dále vyslovil názor, že konstatování porušení práva je prostředkem nápravy, který může přicházet v úvahu jen ve výjimečných případech. V dané věci přitom neexistují žádné důvody, pro které by měl tento prostředek nápravy postačovat. Z uvedených důvodů proto žalobce závěrem navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil a žalobě v celém rozsahu vyhověl.

Žalovaná navrhla potvrzení rozsudku soudu I. stupně jako věcně správného.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek stejně jako řízení, které jeho vydání předcházelo, postupem dle ust. § 212 a § 212a o. s. ř., a poté dospěl k závěru, že odvolání nebylo podáno důvodně.

Především je třeba konstatovat, že soud I. stupně nepochybil, když napadený rozsudek vydal bez nařízení ústního jednání, neboť pro takový postup byly splněny zákonné podmínky, vyplývající z ust. § 115a o. s. ř. Dále pak má odvolací soud za to, že je třeba považovat za správný závěr soudu I. stupně, že v daném případě postačuje konstatování porušení práva ve smyslu ust. § 31a odst. 2 z. č. 82/1998 Sb. ve znění z. č. 160/2006 Sb. (dále též z. č. 82/1998 Sb.). Dle ust. § 31a odst. 1 z. č. 82/1998 Sb. bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Dle ust. § 31a odst. 2 cit. zák. se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Dle § 31a odst. 3 cit. zák. v případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k a) celkové délce řízení, b) složitosti řízení, c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilych odstranit průtahy v řízení, d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a významu předmětu řízení pro poškozeného. Jak vyplývá z ustálené judikatury Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR je třeba omluvu ve formě konstatování porušení práva v obecné rovině považovat za způsobilý prostředek náhrady nemajetkové újmy (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. září 2010, sp. zn. 25 Cdo 3671/2008 či náleží Ústavního soudu ČR ze dne 1. června 2010, sp. zn. I. ÚS 904/2008), byť je tento způsob náhrady nemajetkové újmy označován spíše jako výjimečný. V určitých případech však judikatura připouští, že samotné konstatování porušení práva stačí. Je tomu tak například tehdy pokud délka řízení byla v nezanedbatelné míře způsobena vlastním chováním poškozeného, nebo pokud význam předmětu řízení byl pro poškozeného pouze nepatrný, a celkově tak lze uzavřít, že doba řízení nemohla nikterak negativně zasáhnout psychickou sféru žalobce (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. března 2010, sp. zn. 30 Cdo 40/2009). Jak dále vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, z níž při svém rozhodování vychází též Nejvyšší soud ČR, k porušení práva na přiměřenou délku řízení může dojít i tehdy, nedošlo-li v řízení k průtahům, a naopak, i když k průtahům v řízení došlo, nemusí se vždy jednat o porušení práva na přiměřenou délku řízení, jestliže řízení jako celek odpovídá dobou svého trvání času, v němž je možné uzavření řízení zpravidla očekávat (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1613/2009). V projednávané věci bylo v řízení před soudem I. stupně zjištěno (a nesprávnost samotných skutkových zjištění nebyla ze strany žádného z účastníků řízení namítána), že se žalobce domáhal u Městského soudu v Praze žalobou podanou dne 15. prosince 2005 proti občanskému sdružení Britské listy omluvy, jež měla být uvedena na internetových stránkách deníku Britské listy, za zveřejnění neopodstatněného podezření žalobce ze zpronevěry prostředků tohoto sdružení a úhrady zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu ve výši 15.000,- Kč. Toto řízení probíhalo u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 C 165/2005. Soud I. stupně správně uzavřel, že řízení bylo ukončeno až právní mocí rozsudku Nejvyššího soudu ČR vydaného dne 20. ledna 2010, sp. zn. 30 Cdo 2900/2008-115 (tj. dnem 11. února 2010), a trvalo tak celkem 4 roky a 2 měsíce. V průběhu této doby se sám žalobce na délce soudního řízení nijak nepodílel, průtahy v řízení, k nimž došlo ve fázi řízení dovolacího, se aktivně snažil odstranit podáním stížnosti předsedkyni Nejvyššího soudu ČR. V zásadě zanedbatelný podíl na trvání řízení měl žalovaný, neboť jej bylo třeba vyzývat k doplnění jeho odvolání a dále k úhradě soudního poplatku. Věc nebyla složitá ani po stránce skutkové ani po stránce právní, nicméně v rámci posuzování složitosti řízení je též třeba přihlédnout k tomu, že řízení probíhalo celkem

před třemi instancemi soudní soustavy. Řízení ve více instancích přitom obecně zakládá dobu potřebnou pro předložení věci přezkumnému soudu, pro jeho přezkumné posouzení a pro případné promítnutí výsledků přezkumu do dalšího postupu v řízení, protože je ospravedlnitelná celková délka řízení prodlužována zásadně o dobu za řízení před další instancí (viz též Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. dubna 2011 publikované pod Cpjn 206/2010). Je třeba uzavřít, že doba trvání řízení tak, jak byla soudem I. stupně zjištěna, sice není pro projednání věci dobou přiměřenou, nepřiměřenost trvání řízení však nelze hodnotit jako výrazné vybočení z celkové standardní doby takového „trojinstančního“ řízení, byť nepochybně lze souhlasit s žalobcem, že doba řízení ve fázi řízení dovolacího významným způsobem běžnou dobu řízení překračuje. V tomto ohledu se však sluší opět odkázat na již výše citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. března 2011, sp. zn. 30 Cdo 1613/2009. Odvolací soud se pak ztotožňuje i se závěrem soudu I. stupně, že význam předmětu řízení tak, jak byl žalobou ve věci 37 C 165/2005 vymezen, nemohl být pro žalobce nijak zvlášť podstatný, a nebyl zde proto důvod věnovat tomuto řízení ze strany soudu nadstandardní pozornost. Na rozhodnutí v tomto sporu totiž žalobce nebyl existenčně závislý, jako by tomu bylo například v řízení opatrovnickém, v pracovněprávních sporech či sporech z oblasti sociálního zabezpečení, v souvislosti s řízením nebyla omezena jeho osobní svoboda, ani se toto řízení bezprostředně netýkalo jeho osobního stavu, zdraví či života. Je pravdou, že předmětný spor byl sporem z oblasti ochrany osobnosti, nicméně intenzita zásahu, žalobou popsaného, nedosahovala takové míry, aby vyžadovala bezodkladný zásah státního orgánu či bezodkladné vyřešení sporných otázek. Z řízení přitom nevyplynuly ani jiné mimořádné okolnosti, pro které měla být projednávání věci věnována ze strany soudu zvýšená péče (viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Hartman proti České republice či Schmidtová proti České republice). Za této situace tedy dospěl i odvolací soud k závěru, že konstatování porušení práva ve smyslu ust. § 31a odst. 2 z. č. 82/1998 Sb. je v tomto případě pro žalobce dostatečnou satisfakcí, neboť s ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti je možno uzavřít, že doba řízení v daném případě nemohla nikterak negativně zasáhnout psychickou sféru žalobce.

Z uvedených důvodů tedy odvolací soud postupoval dle ust. § 219 o. s. ř. a rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný potvrdil včetně správného výroku o nákladech řízení, který zcela odpovídá ust. § 142 odst. 1 o. s. ř.

O nákladech dovolacího řízení rozhodl odvolací soud dle ust. § 224 odst. 1 ve spojení s ust. 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovaná byla úspěšná i v dovolacím řízení, a měla by proto právo, aby jí žalobce uhradil náklady, které v této fázi soudního řízení účelně vynaložila. Jelikož však žalované žádné náklady v průběhu dovolacího řízení prokazatelně nevznikly, rozhodl odvolací soud, že nemá žádný z účastníků na náhradu nákladů dovolacího řízení právo.

Poučení: proti tomuto rozsudku není přípustné dovolání.

V Praze dne 22. listopadu 2011

JUDr. Jana Knotková, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Alena Ciprovska